

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om paketresor

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändringar av lagen om paketresor. Propositionen strävar särskilt efter att förtydliga lagens tillämpningsområde och definitionen av paketresa. Som paketresa räknas bl.a. de färdiga kombinationer av transport och inkvartering som bjuds ut på webben och säljs till ett gemensamt pris. Paketresor är däremot inte sådana paket av tjänster som resenärerna själva sammanställer av olika alternativ som bjuds ut separat och som debiteras separat.

Även de sk elevutbytesresorna kommer att omfattas av lagens tillämpningsområde.

Vissa preciseringar föreslås i fråga om researrangörers och reseförmedlares informationsskyldighet vad gäller resors typ och hur de omfattas av resegarantin. Resenärerna ska också informeras om eventuella säkerhetsrisker på resmålet och arrangörer och förmedla-

re ska lyfta fram behovet av försäkringar för att täcka person- och sakskador och utgifter som uppstår vid eventuella avbokningar.

Dessutom föreslås ändringar i bestämmelserna om resenärers rätt att frånträda reseavtal på grund av oväntade eller allvarliga händelser, t.ex. sjukdom eller olycksfall. Bestämmelserna blir delvis dispositiva så att rätten att frånträda avtal ska kunna begränsas under vissa förutsättningar i avtalsvillkoren.

Bestämmelserna om reklamation ändras så att reklamation ska kunna göras förutom till researrangörer också till näringsidkare som researrangörerna har anlitat och i vars prestationer fel har framkommit.

Lagen avses träda i kraft ca sex månader efter det att den har antagits och blivit stadfäst. Lagen ska tillämpas på avtal som ingås efter ikraftträdandet.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftning och praxis.....	3
Lag om paketresor och förordning om de uppgifter som skall ges om paketresor....	3
Lag och förordning om paketreserörelser.....	4
Konsumentskyddslag.....	4
Lag om tillhandahållande av informationssamhällets tjänster	4
Rättspraxis	5
2.2 Lagstiftning i Europeiska unionen och i de nordiska länderna	5
Europeiska unionen	5
De nordiska länderna.....	6
2.3 Bedömning av nuläget	8
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	8
3.1 Tillämpningsområde för lagen om paketresor och definition av paketresa	8
3.2 Information som ska lämnas till resenärerna.....	9
3.3 Avbokning.....	9
3.4 Reklamation	10
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	10
4.1 Konsekvenser för statsfinanserna och konsekvenser för myndigheterna.....	10
4.2 Konsekvenser för resenärer och näringsidkare i resebranschen.....	10
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	10
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	11
DETALJMOTIVERING	12
1 LAGFÖRSLAG	12
2 IKRAFTTRÄDANDE	15
LAGFÖRSLAG	16
Lag om ändring av lagen om paketresor	16
BILAGA	20
PARALLELLTEXT	20
Lag om ändring av lagen om paketresor	20

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Under de senaste åren har resebranschen och arbetsformerna inom branschen ändrats eftersom utbudet av resetjänster ökat märkbart på webben. Resebyråernas affärsverksamhet på webben blir allt större och även flygbolag och andra aktör har börjat bjuda ut olika resetjänster på internet. E-handeln har särskilt lett till att de traditionella paketresornas andel av resandet minskat medan den s.k. individuella turismen ökat.

Paketresor som görs med flyg, vilket omfattar både massproducerade resor och s.k. skräddarsydda resor, har statistikförts 1998—2006. Mest paketresor gjordes 1999 (986 875) och minst 2002 (871 066). Åren 2005 och 2006 minskade antalet paketresor. År 2005 gjordes 966 847 paketresor enligt statistiken, medan 955 280 paketresor statistikfördes 2006. Statistiken visar dock inte läget för samtliga resebyråer och andra aktörer. Dessutom bör man notera att turismen som helhet vuxit de senaste åren, men antalet paketresor har minskat av ovan angivna skäl.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Lag om paketresor och förordning om de uppgifter som skall ges om paketresor

Lagen om paketresor (1079/1994) och förordningen om de uppgifter som skall ges om paketresor (1085/1994) trädde i kraft den 1 juli 1995.

I lagen om paketresor finns bestämmelser om marknadsföring av paketresor och om avtal om paketresor. Lagen omfattar inte resor som tillfälligt ordnas och inte heller resor som varar högst 24 timmar eller som inte inbegriper övernattnings. Lagen gäller inte heller utbudande av separata resetjänster, t.ex. enstaka flygtransporter eller enbart inkvartering. Bestämmelserna i lagen är tvingande till resenärens fördel, om inte något annat bestäms särskilt i lag.

Enligt 2 § avses med paketresa en i förväg ordnad kombination av tjänster som bjuds ut till ett gemensamt pris och som består av transport och inkvartering eller antingen transport eller inkvartering tillsammans med en annan turisttjänst som är väsentlig med hänsyn till helheten. Sådana andra tjänster är dock inte tjänster som är knutna till transporten eller inkvarteringen, t.ex. måltider, tidsfördriv, mötesarrangemang eller andra motsvarande tjänster som inte i avgörande grad påverkar helhetens innehåll och pris. En kombination av tjänster anses vara ordnad i förväg om en näringsidkare har planerat och sammanställt den eller om en kombination när avtalet ingås kan sammanställas av olika alternativ som en näringsidkare planerat i förväg. En kombination anses vara en paketresa även om de olika delarna prissätts eller faktureras separat.

Bestämmelser om den information som ska ges vid marknadsföringen och bestämmelser om hur avtal ska ingås och ändras finns i 2 kap. i lagen om paketresor. Om en broschyr tillhandahålls ska den innehålla de allmänna villkor som gäller avtal om resor och väsentlig information om respektive resa. Avtalsvillkoren och övriga uppgifter i broschyren binder arrangören om inte arrangören i broschyren har förbehållit sig rätten till ändringar och på ett tydligt sätt informerat resenären om ändringen innan avtalet ingås. Parterna får också senare avtala om ändring. Innan ett avtal ingås ska arrangören informera resenären om resans innehåll, de resedokument som behövs, hälsoföreskrifter och de villkor som tillämpas på avtalet. I god tid före avresan ska arrangören dessutom informera resenären om transporter och tidtabeller. Arrangören ska också lämna annan information som resenären behöver.

Närmare bestämmelser om informationen ingår i förordningen om de uppgifter som skall ges om paketresor. I förordningen finns mer detaljerade bestämmelser om uppgifterna i broschyren, om informationen som arrangören ska lämna före avresa och om annan information som ska ges före avresa.

I 2 kap. i lagen om paketresor finns också bestämmelser om hur ett avtal om paketresa till utlandet ska ingås, om överlåtelse av avtal, om researrangörers rätt att ställa in en resa till följd av för få deltagare, om researrangörers rätt att ställa in en resa och ändra arrangemangen till följd av ett oöverstigligt hinder, om ersättande resa då en resa ställs in och om ändringar i resans pris. I kapitlet ingår också bestämmelser om resenärers rätt att frånträda avtal. En resenär har rätt att frånträda ett avtal för det första om han eller hon har grundad anledning att tro att resan inte kan genomföras på avtalat sätt eller utan risker för liv eller hälsa till följd av krigshandlingar, naturkatastrofer, strejker eller motsvarande på eller i närheten av resmålet. En resenär har också rätt att frånträda ett avtal om researrangören höjt priset väsentligt eller med stöd av avtalsvillkoren gjort andra väsentliga ändringar i avtalet. En resenär får dessutom frånträda ett avtal om han eller hon drabbats av en oväntad eller allvarlig händelse och det skulle vara oskäligt att kräva deltagande i resan.

Bestämmelser om researrangörers skyldigheter och om påföljder vid avtalsbrott finns i 3 kap. i lagen om paketresor. Till följd av fel i en researrangörs prestation kan resenärerna ha rätt till prisnedsättning, hävning av avtal eller ersättande resa. Om arrangören genom vårdslöshet har orsakat person-, sak- eller förmögenhetsskada föreligger rätt till skadestånd. Arrangören svarar också för vårdslöshet hos en näringsidkare som arrangören anlitar vid fullgörandet av avtalet.

Lag och förordning om paketreserörelser

Bestämmelser om idkande av paketreserörelse ingår i lagen om paketreserörelser (1080/1994) och förordningen om paketreserörelser (366/1995). De centrala bestämmelserna i lagen gäller dels registrering i Konsumentverkets register över paketreserörelser av dem som idkar paketreserörelse, dels ställande av säkerhet hos Konsumentverket i händelse av insolvens.

Begreppet paketresa, som definieras i lagen om paketresor, begränsar också tillämp-

ningsområdet för lagen om paketreserörelser och de två lagarna hör därför nära samman.

Konsumentskyddslag

Konsumentskyddslagen (38/1978) tillämpas på utbud, försäljning och annan marknadsföring av konsumtionsnyttigheter från näringsidkare till konsument. Lagen tillämpas även då näringsidkare förmedlar nyttigheter till konsument. Paketresor är sådana konsumtionsnyttigheter som avses i lagen. Bestämmelserna om marknadsföring (2 kap.), reglering av avtalsvillkor (3 kap.), jämkning och tolkning av avtal (4 kap.) och distansförsäljning (6 kap.) gäller i tillämpliga delar också utbud och försäljning av paketresor.

Enligt 2 kap. i konsumentskyddslagen får förfaranden som strider mot god sed eller som på annat sätt är otillbörliga mot konsumenterna inte användas vid marknadsföring. Marknadsföring som inte innehåller uppgifter som är nödvändiga med hänsyn till konsumenternas hälsa eller ekonomiska trygghet ska alltid anses otillbörlig. Marknadsföringens kommersiella syfte ska tydligt framgå liksom också för vems räkning marknadsföringen bedrivs. Vid marknadsföring får osanna eller vilseledande uppgifter inte lämnas.

Lag om tillhandahållande av informations-samhällets tjänster

I lagen om tillhandahållande av informationssamhällets tjänster (458/2002) regleras bl.a. e-marknadsföring och tecknande av e-avtal. Lagen gäller också utbudet av paketresor på elektronisk väg. I lagens 7 § finns bestämmelser om allmän skyldighet att lämna upplysningar och i 8 § om skyldighet att lämna upplysningar vid beställning. Sättet att göra avtalsvillkoren tillgängliga bestäms i 9 § enligt vilken en tjänsteleverantör ska göra avtalsvillkoren tillgängliga för en tjänstemottagare på ett sätt som gör det möjligt för mottagaren att spara och återge dem. Också de avtalsvillkor som avses i lagen om paketresor får levereras elektroniskt om detta kan ske utan att de ändras och man försäkrats sig om att de är tillgängliga.

Rättspraxis

Högsta förvaltningsdomstolen har i sitt avgörande HFD 1999:37 tagit ställning till om s.k. elevutbytesresor ska betraktas som paketresor. Innan högsta förvaltningsdomstolen avgjorde saken begärde den ett förhandsavgörande av Europeiska gemenskapernas domstol om även utbytesresor för skolungdom omfattas av tillämpningsområdet för rådets direktiv om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang (90/314/EEG).

I sitt förhandsavgörande (mål C—237/97, AFS Intercultural Programs Finland, Reg 1999 s. I—825) konstaterade domstolen att transport ingick i de elevutbytesresor som föreningen ordnade och att transport definieras som en delkomponent i kombinationer som ordnas i förväg. I fråga om inkvartering konstaterade domstolen att med hänsyn till inkvarteringsfrierhet kunde inkvarteringen, betraktad som en helhet, inte betecknas som inkvartering i den mening som avses i direktivet. Domstolen fäste uppmärksamhet vid bl.a. den omständighet att utbyteseleven bodde utan vederlag i en värdfamilj där eleven behandlades som en familjemedlem. Eftersom elevutbytesresan inte heller innehöll andra resetjänster enligt direktivet omfattades den inte av direktivet.

I högsta förvaltningsdomstolens avgörande konstaterades det bl.a. med hänvisning till förarbetena till lagen om paketresor att tillämpningsområdet för lagen om paketresor inte var mer omfattande än direktivets tillämpningsområde. I enlighet med detta fastställde högsta förvaltningsdomstolen att elevutbytesresan inte var en paketresa enligt lagen om paketresor.

Twistemål som gällt lagen om paketresor har varit sällsynta i de allmänna domstolarna. De har främst behandlats i konsumenttvistenämnden. I avgörandena har nämnden tagit ställning till bl.a. frågan när en resa ska betraktas som paketresa.

Konsumenttvistenämnden har tolkat de s.k. språkresorna, dvs. helheter som består av transport, inkvartering i familj och språkkurs, som paketresor (KKN Dnr 98/35/1499 och 98/35/2365). En helhet som bestod av inkvartering i bostad av apartementos-typ och

språkkurs betraktades också som en paketresa (KKN Dnr 98/35/2849).

I sitt avgörande KKN Dnr 03/35/2130 tog nämnden ställning till vad som kunde betraktas som annan turisttjänst som är väsentlig med hänsyn till helheten och som tillsammans med inkvartering utgör en paketresa. Enligt nämnden skulle ett ridläger som bestod av inkvartering och ridlektioner betraktas som paketresa. Nämnden ansåg också att när ett avgörande fattas ska inte bara priset på resetjänsten beaktas utan dessutom också andra delkomponenter, t.ex. den tid som används till utflykter (KKN Dnr 04/35/453).

Nämnden har också tagit ställning till när en resa kan betraktas som ordnad i förväg till ett gemensamt pris. I avgörandet KKN Dnr 01/35/2642 betraktades en sådan skolresa som paketresa som hade ordnats av en resebyrå i enlighet med en skolklass önskemål och som innehöll bl.a. flygresor, inkvartering och utfärder. Det var fråga om en särskilt planerad kombination på beställning av en grupp resenärer där kombinationen såldes till ett gemensamt pris till kunderna.

Nämnden konstaterade att klart och tydligt från varandra separata tjänster som en kund beställt i en och samma byrå inte omfattas av begreppet paketresa. I ärende KKN Dnr 01/35/1145 ansåg nämnden att det inte var fråga om en paketresa eftersom resebyrån inte hade sålt tjänsterna som en kombination till ett gemensamt pris utan resenären hade köpt flyg, inkvartering och utfärder som separata tjänster.

Det kan vara fråga om en paketresa trots att de olika komponenterna i en kombination har prissatts separat. I ärende KKN Dnr 01/35/764 hade en researrangör planerat en resa till två länder på beställning av en grupp. Resan omfattade transporter och hotellinkvarteringar. Resan tolkades som en paketresa och vid bedömningen tog man inte hänsyn till att de olika delarna hade prissatts separat.

2.2 Lagstiftning i Europeiska unionen och i de nordiska länderna

Europeiska unionen

Europeiska unionens direktiv 90/314/EEG om paketresor, semesterpaket och andra pa-

ketarrangemang innehåller bestämmelser om paketresor som säljs inom Europeiska unionen. Direktivet är ett s.k. minimidirektiv, dvs. medlemsländerna får utfärda nationella bestämmelser som ger ett bättre skydd för konsumenterna. Direktivet har satts i kraft i Finland genom lagen om paketresor och förordningen om de uppgifter som skall ges om paketresor. Direktivets artikel 7 om säkerhet i händelse av obestånd har satts i kraft genom lagen om paketreserörelser.

I direktivet avser ”resepakets” en i förväg ordnad kombination av tjänster som säljs till ett totalpris och som inkluderar minst två av följande komponenter: transport, inkvartering eller andra turisttjänster som inte är direkt knutna till transport eller inkvartering och som utgör en väsentlig del av resepaketet. Tjänsten ska dessutom vara längre än ett dygn eller inkludera övernattnings. Att olika delar i samma resepaket debiteras separat befriar inte arrangören eller återförsäljaren (förmedlaren) från skyldigheterna enligt direktivet.

I direktivet finns bestämmelser om den information som arrangören eller återförsäljaren ska tillhandahålla i en eventuell broschyr till konsumenten och bestämmelser om den information som arrangören eller återförsäljaren alltid ska lämna konsumenten innan avtal ingås och före avresa. Avtalet ska innehålla åtminstone den information som anges i en bilaga till direktivet. Samtliga avtalsvillkor ska vara skriftliga eller utformade på något annat för konsumenten begripligt och lättillgängligt sätt och konsumenten ska få del av dem innan avtalet ingås. I direktivet finns också bestämmelser om konsumentens rätt att överlåta sin bokning till någon annan och om begränsningar som gäller arrangörens rätt att ändra avtalade priser. Särskilda bestämmelser gäller konsumentens rättigheter dels i sådana fall där arrangören ställer in ett resepaket och i sådana fall där konsumenten häver ett avtal efter det att arrangören gör ändringar i väsentliga avtalsvillkor, dels i sådana fall där en väsentlig del av de avtalade tjänsterna inte tillhandahålls.

I direktivet finns också bestämmelser om arrangörens eller återförsäljarens ansvar om de avtalade åliggandena utförs bristfälligt eller felaktigt. Bestämmelser finns också om

säkerhet som arrangören eller återförsäljaren ska ställa i händelse av insolvens. Säkerheten ska ställas för återbetalning av erlagda belopp och för hemtransport av konsumenten.

Europaiska gemenskapernas domstol har tolkat begreppet resepaket och begreppet i förväg ordnad kombination i mål C—400/00, Club-Tour, Viagens e Turismo, Reg 2002, s. I—4051. Domstolen konstaterade att begreppet resepaket omfattar också resor som anordnas på begäran och i enlighet med en konsuments eller en begränsad grupp konsumenters önskemål och säljs till totalpris av resebyråer. Dessutom preciserade domstolen att begreppet i förväg ordnad kombination omfattar de fall då kombinationen av turisttjänsterna är ett resultat av de önskemål som konsumenten framfört fram till den tidpunkt då parterna ingår avtal. Detta betyder att begreppet innefattar också s.k. skraddarsydda resepaket som bestäms vid tidpunkten för avtalet.

De nordiska länderna

I *Sverige* har direktivet satts i kraft huvudsakligen genom lagen om paketresor (1992:1672). Lagen tillämpas på konsumentavtal och på avtal om affärsresor. Bestämmelserna är tvingande till resenärens fördel om resenären skaffar sin resa huvudsakligen för privata ändamål.

En i förväg ordnad kombination av rese-tjänster avser arrangemang som har utformats innan avtal träffas. Dessutom förutsätts det att kombinationen marknadsförs eller säljs för ett gemensamt pris eller för skilda priser som är knutna till varandra. I dessa fall tillämpas lagen även om olika tjänster i arrangemanget betalas var för sig.

Allmänna reklamationsnämnden har i sin praxis ansett att s.k. språkresor omfattas av lagens tillämpningsområde. Efter EG-domstolens beslut i mål C—237/97 har nämnden dock i sitt beslut Dnr 4993/2001 ansett att en kombination av resetjänster med inkvartering och språkkurs inte var någon paketresa.

Bestämmelserna om arrangörens informationskyldighet motsvarar i sak direktivet, men de är ställvis mer generella. I fråga om

försäkringar fastställs det att resenären ska få information om försäkringsmöjligheter i god tid före en resa. Dessutom bestäms det att avtalet ska innehålla villkor också om försäkringar, om detta är nödvändigt med hänsyn till resans innehåll.

I lagen finns inga bestämmelser om resenärs rätt att ställa in en resa. En resenär har rätt att ställa in sin resa endast i det fall att de allmänna resevillkor som innehåller denna rätt har tagits in som en del av avtalet.

I *Norge* har direktivet satts i kraft huvudsakligen genom Lov om pakkereiser og reisegaranti 1995 nr 57). Lagen tillämpas på konsumentavtal och avtal om affärsresor. Om inget annat föreskrivs i lag är bestämmelserna tvingande till resenärens fördel om resan huvudsakligen är av privat natur.

Som en i förväg ordnad kombination av resetjänster betraktas en helhet som marknadsförs eller säljs till ett gemensamt pris. Lagens tillämpningsområde påverkas inte av om de olika delarna i kombinationen eventuellt faktureras separat.

Lagens bestämmelser om skyldigheten att informera kunderna är skrivna på allmän nivå. Detaljerade bestämmelser återfinns i en förordning av justitiedepartementet. De nationella bestämmelserna motsvarar bestämmelserna i direktivet i stor utsträckning. Marknadsföringen av paketresor förutsätter en resegaranti och det ska framgå av marknadsföringsmaterialet att säkerhet har ställts. Om en resa marknadsförs av någon annan än garantiställaren ska garantiställarens namn framgå av materialet. Innan ett avtal ingås ska en resenär informeras bl.a. om de villkor som gäller för rätten att ställa in en resa. Före avresan ska resenärerna också informeras om försäkringsmöjligheter.

De bestämmelser i lagen som gäller resenärs rätt att ställa in en resa är delvis dispositiva. En resenär har under vissa förutsättningar rätt att ställa in en resa och få tillbaka inbetalda avgifter vid force majeure, t.ex. vid naturkatastrofer på eller i omedelbar närhet av resmålet. Om en resenär ställer in sin resa av andra skäl får avbokningsavgift tas ut. Det är dock möjligt att i dessa fall begränsa avbokningsrätten i den omfattning som arrangörens rätt är begränsad mot tredje man. Resenärerna ska också erbjudas avboknings-

skydd i händelse av sjukdom, olycksfall eller annan motsvarande orsak. Avbokningsskyddet ska i princip ge resenären rätt att ställa in sin resa utan avgifter.

I *Danmark* har direktivet satts i kraft genom Lov om pakkerejser nr 472 från 1993). Lagen tillämpas på konsumentavtal och avtal om affärsresor. Om inget annat föreskrivs i lag är bestämmelserna tvingande till alla resenärs fördel.

Som en kombination av resetjänster betraktas tjänster som bjuds ut tillsammans eller som bjudits ut i förväg och som säljs tillsammans. Att de olika delarna i en kombination eventuellt faktureras skilt för sig påverkar inte tillämpningen av lagen.

Liksom i *Norge* är också de danska bestämmelserna om informationsskyldigheten på allmän nivå i lagen. De detaljerade bestämmelserna utfärdas av danska justitieministeriet. De nationella bestämmelserna motsvarar bestämmelserna i direktivet i stor utsträckning. En resebroschyr ska innehålla uppgifter bl.a. om hur resan avbokas och om försäkringar, om dessa uppgifter behövs med hänsyn till resans natur. Informationen ska lämnas till resenärerna innan avtal träffas. Före avtal ingås ska resenärerna informeras om möjligheterna och förutsättningarna att ta en försäkring för den händelse att det på grund av sjukdom eller någon annan motsvarande omständighet blir omöjligt att delta i resan. När ett avtal bekräftas ska resenären få information om de försäkringsbolag som har försäkringar som täcker avbokning på grund av sjukdom. Före avresa ska resenärerna ännu informeras om försäkringsmöjligheterna.

Lagens bestämmelser om resenärs rätt att ställa in en resa är delvis dispositiva. En resenär har under vissa förutsättningar rätt att ställa in en resa och få tillbaka inbetalda avgifter vid force majeure, t.ex. vid naturkatastrofer på eller i omedelbar närhet av resmålet. Om en resenär ställer in sin resa av andra skäl får arrangören ta ut en avbokningsavgift. Det är dock möjligt att i dessa fall begränsa avbokningsrätten i avtalet, om arrangörens rätt är begränsad mot tredje man. I lagen finns också bestämmelser om resenärs rätt att häva ett avtal.

2.3 Bedömning av nuläget

De problem som funnits i samband med tillämpningen av lagen om paketresor har uppkommit i synnerhet till följd av mångtydigheten hos begreppet paketresa. Vissa av begreppets karaktäristika, t.ex. "i förväg ordnad" och "gemensamt pris" har visat sig vara särskilt problematiska vid bedömningen av bestämmelsernas tillämplighet på utbudet av resetjänster på webben. En resenär kan i dagens läge enkelt sätta ihop och reservera ett resepaket av de tjänster som bjuds ut på en webbplats och andra webbsidor som eventuellt har länkats till den. Det har bl.a. varit oklart om upprätthållandet av sidorna har utgjort sådant i förväg ordnande av resepaket som lagen och direktivet förutsätter. Det har också varit oklart om färdigt ihopsatta resepaket, vanligen med flyg och hotell, hos resebyråer på webben är i förväg ordnade paketresor, om de olika delarna av paketet också kan köpas var för sig över internet. För att klarlägga situationen måste begreppet paketresa ses över.

Vissa brister har upptäckts i bestämmelserna om uppgifter som ska lämnas till resenärerna. I samband med konkursen i Tölö resebyrå Ab hade Konsumentverket problem med att utreda vad som var paketresor som omfattades av resegarantin och vad som var separata resetjänster som inte omfattades av garantin. Utredningar av denna typ skulle underlättas om det i informationen till resenärerna klart skulle anges att resan omfattas av garantin eller att den inte omfattas av garantin.

Centralen om undersökning av olyckor skrev i sin rapport (A 2/2004 Y) om naturkatastrofen i Asien 26.12.2004 att åtgärder skulle vidtas bl.a. för att ålägga researrangörerna att informera sina kunder om risker, inbegripet risker för naturkatastrofer. Enligt rekommendationen skulle man särskilt lyfta fram den enskildes eget ansvar för sin säkerhet, nödvändigheten av försäkringar och den princip i folkrätten enligt vilken det i första hand är myndigheterna i respektive land som svarar för personsäkerheten under resor i utlandet.

Det har visat sig att gällande bestämmelser om resenärers rätt att avboka resor i lagen om

paketresor är synnerligen stränga för researrangörerna i vissa fall. Risken för avbokningar bärs oftast av arrangören, eftersom arrangören i regel inte har möjlighet att avtala om motsvarande avbokningsvillkor med de transport- eller inkvarteringsföretag som anlitas. Avbokningar kan leda till att genomförandet av en resa blir förlustbringande för arrangören, särskilt i sådana fall där det är fråga om skraddarsydda gruppresor som inte kan erbjudas personer utanför gruppen, eller om resor till fjärran länder där antalet deltagare vanligen är litet. Begränsningarna som gäller avbokning och ombokning av flygbiljetter med olika priser kan innebära förluster för arrangörerna om resenärerna avbokar paketresor. Avbokningarna kan i oskälig grad försvåra verksamheten särskilt för små resebyråer, eftersom dessa ofta arrangerar just gruppresor. De ersättningar som enligt gällande lag betalas till arrangörerna är inte tillräckliga för att täcka de ekonomiska förluster som i synnerhet avbokningar i sista minuten ger upphov till.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Tillämpningsområde för lagen om paketresor och definition av paketresa

Syftet med propositionen är att granska lagstiftningen om paketresor så att de problem som framkommit i den praktiska tillämpningen kan elimineras.

Det föreslås att tillämpningsområdet för lagen om paketresor och definitionen av paketresa ska ses över för att samtliga parter, dvs. resenärerna, researrangörerna och reseförmedlarna och tillsynsmyndigheterna, ska veta om de resetjänster som bjuds ut och som säljs utgör sådana paketresor som omfattas av lagstiftningen och den säkerhet som ställs med stöd av den. En noggrannare gränsdragning är viktig också för att parterna ska veta om det är de allmänna avtalsrättsliga principerna eller de särskilda bestämmelserna om avtal om paketresor som gäller för respektive avtal.

Enligt förslaget ska sådana typiska resepaket med flygtransport och hotellinkvartering som resebyråerna färdigt sammanställt och bjuder ut till ett gemensamt pris t.ex. på sina webbsidor vara paketresor. Om däremot en resenär själv sammanställer en kombination av separata tjänster som en arrangör bjuder ut på webbsidor eller i broschyrer, ska det inte vara fråga om en sådan i förväg ordnad paketresa som avses i lagen. I dessa fall förutsätts det dessutom att samtliga delar som resenären väljer in i sitt paket kan köpas separat till det angivna priset, vid olika tidpunkter och så att tjänsterna också kan användas var för sig och vid olika tidpunkter. Den föreslagna definitionen av paketresa är mer detaljerad än definitionen i direktivet, men den motsvarar fortfarande direktivet i sak. Enligt direktivet skulle det faktiskt vara möjligt att utvidga det nuvarande begreppet så att även paket som resenärerna själva sätter ihop omfattas av lagens tillämpningsområde. En sådan lösning har dock inte ansetts nödvändig. Resande konsumenters rätt till information är tryggad på ett allmänt plan genom bestämmelserna i 2 kap. i konsumentskyddslagen. Resenärernas avtalsrättsliga ställning i transportavtal regleras genom särskilda transporträttsliga bestämmelser och konventioner. Till den del särskild reglering saknas, är det möjligt att stödja sig på allmänna avtalsrättsliga principer som också är centrala för bestämmelserna i lagen om paketresor.

Begreppet inkvartering som utgör en del av begreppet paketresa föreslås bli granskat så att resor för utbyteselever tas med i lagens tillämpningsområde. Ändringen innebär att tillämpningsområdet för den nationella lagen till denna del blir mer omfattande än direktivets tillämpningsområde (jfr domstolens tolkning mål C—237/97 som kommenterats i avsnitt 2.1). Ändringen har ansetts nödvändig eftersom elevutbytesresor bjuds ut också på rent affärsmässiga grunder. Dessa resor är exceptionellt dyra och resenärerna är minderåriga. Därför har det inte ansetts motiverat att resorna för utbyteselever ska stå helt utanför speciallagstiftningen om paketresor. Eftersom s.k. språkresor med inkvartering i familj har betraktats som paketresor vore det inkonsekvent om de ekonomiskt betydligt

värdefullare resorna för utbyteselever skulle ställas helt utanför speciallagstiftningen.

3.2 Information som ska lämnas till resenärerna

Det föreslås att researrangörers och reseförmedlares skyldigheter att lämna information ska preciseras. Resenärerna ska för det första informeras om den erbjudna resan är en paketresa och om den omfattas av resegarantin i händelse av arrangörens eller förmedlarens obestånd. Det är viktigt att resenärerna redan i förväg får veta när risken för insolvens är garaderad med säkerhet och när resenären själv ska bära risken. Det föreslås att den obligatoriska informationen också ska inbegripa information om eventuella säkerhetsrisker på resmålet, i enlighet med åtgärdsrekommendationen från Centralen för undersökning av olyckor. Dessutom bör det för resenären nämnas att en försäkring behövs för att täcka kostnaderna vid en eventuell avbokning i sådana fall där avbokningsrätten har begränsats i avtalsvillkoren.

De närmare bestämmelser om informationsskyldigheten som för närvarande ingår i förordning föreslås bli flyttade till lagen. Det anses att en reglering på lagnivå bättre motsvarar kraven i 80 § 1 mom. i grundlagen (731/1999).

3.3 Avbokning

Det föreslås att bestämmelserna om resenärs rätt att ställa in resor ska bli delvis dispositiva. En resenär ska precis som i dag i regel ha rätt att avboka en resa, om resenären är förhindrad att delta på grund av att han eller hon har råkat ut för en oväntad och allvarlig händelse. Enligt förslaget ska det dock bli möjligt att begränsa avbokningsrätten i avtalsvillkoren, om det blir arrangören som får bära de väsentliga kostnaderna för avbokningen eftersom resan inte kan säljas till någon annan på grund av dess individuella eller speciella karaktär eller av någon annan orsak av motsvarande betydelse.

Den föreslagna ändringen ska inte gälla vanliga sällskapsresor. Arrangörerna av sällskapsresor har, till skillnad från dem som

ordnar specialresor, i regel rimliga möjligheter att sälja avbokade platser på nytt och sålunda minska förlusterna av avbokningar. Det har inte ansetts nödvändigt att ändra gällande bestämmelser i fråga om dessa resor.

3.4 Reklamation

I propositionen föreslås också ändring av bestämmelserna om reklamation. Det ska bli möjligt att göra reklamation också hos en näringsidkare som researrangören anlitat och i vars prestation det förekommit fel. Ändringen föranleds av praktiska skäl. Det är ofta lättare för en resenär att anmäla t.ex. brister i hotellet till den som upprätthåller hotellet och som också har de bästa möjligheterna att snarast avhjälpa felet.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Konsekvenser för statsfinanserna och konsekvenser för myndigheterna

Propositionen har inga konsekvenser på statsfinanserna.

I propositionen föreslås vissa tillägg och ändringar i bestämmelserna om marknadsföring av och avtalsvillkor för paketresor. Den allmänna övervakningen av marknadsföringens och avtalsvilkorens lagenlighet är en uppgift för konsumentombudsmannen. De föreslagna ändringarna ökar inte konsumentombudsmannens uppgifter, men när ändringarna träder i kraft blir det nödvändigt att fokusera tillsynen på särskilt rutinerna för paketresors marknadsföring och avtalsvillkor. De föreslagna ändringarna leder inte till något behov av mer resurser.

Propositionen kommer att indirekt påverka uppgifter i Konsumentverket, som övervakar paketreserörelserna. Detta följer av att det preciserade begreppet paketresa har konsekvenser också för tillämpningsområdet för lagen om paketreserörelser och myndighetstillsynen av resebranschen. Meningen är att lagen om paketreserörelser ska ändras samtidigt och i den propositionen kommer konsekvenserna för Konsumentverkets uppgifter och verksamhet att klarläggas.

4.2 Konsekvenser för resenärer och näringsidkare i resebranschen

De föreslagna ändringarna av researrangörernas informationsskyldighet förbättrar resenärernas ställning. Resenärerna får mer information än för närvarande och informationen ger dem möjlighet att i samband med planering och val av resa kunna bedöma vilka ekonomiska risker och säkerhetsrisker som resan kan innebära och behovet av att täcka riskerna med försäkring.

Den föreslagna ändringen som gäller rätten att ställa in en resa minskar dels den ekonomiska belastning som avbokningar innebär för arrangörerna, dels arrangörernas behov att beakta avbokningsrisken i prissättningen. Det kan antas att detta påverkar prisnivån på ett för resenärerna positivt sätt. Risken vid avbokningar av specialresor ska dock bäras av resenärerna och detta ökar behovet av att täcka avbokningskostnaderna med försäkring.

Ändringen som gäller avbokningsrätten bedöms dock inte öka försäkringsbehovet på något betydande sätt, eftersom det redan i dagens läge är mycket vanligt med resenärförsäkringar. Ersättningarna för avbokningar kommer sannolikt att öka, vilket kan leda till höjda försäkringspremier eller till att andra försäkringsvillkor ändras så att de blir mindre fördelaktiga för resenärerna. Eftersom ändringen endast gäller en viss typ av resor som ordnas i begränsad omfattning, bedöms ändringen inte ha några betydande konsekvenser för utgifterna för ersättningar som betalas ut på resenärförsäkringar. Ändringen bedöms sålunda inte heller föranleda något behov av betydande ändringar i premier eller villkor.

5 Beredningen av propositionen

Efter samråd med handels- och industriministeriet tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp den 31 oktober 2005 för att bereda en ändring av lagstiftningen om paketresor. Arbetsgruppen fick i uppdrag att utarbeta förslag till ändring av lagen om paketresor och lagen om paketreserörelser. Förslagen skulle presenteras i propositionsform. Arbetsgruppen skulle särskilt reda ut hur lagarnas allmänna tillämpningsområden och de centrala

begreppen skulle kunna göras tydligare och hur bestämmelserna om researrangörernas informationsskyldigheter skulle kunna förtydligas, vilket också omfattade uppdraget att bedöma vilka informationsskyldigheter som skulle flyttas från förordning till lag. En eventuell utveckling av försäkringssystemet ingick också i arbetsgruppens uppdrag.

I arbetsgruppen ingick representanter för justitieministeriet, handels- och industriministeriet, Konsumentverket/konsumentombudsmannen, Finlands Hotell- och Restaurangförbund FHR rf, (från 1.5.2007 Turism- och Restaurangförbundet rf), Finlands Konsumentförbund rf och Resebyråbranschens förbund i Finland rf. Arbetsgruppen fick förlängt mandat på grund av arbete som hörde samman med Finlands period som EU-ordförande. Arbetsgruppens betänkande blev färdigt den 20 september 2007 och det skickades på remiss till 20 myndigheter och organ. Justitieministeriet har utarbetat en sammanfattning av kommentarerna. (Justitieministeriet, utlåtanden och utredningar 2008:2).

Samtliga remissinstanser ansåg att propositionsutkastet var ändamålsenligt och motiverat. Största delen ansåg också att de föreslagna ändringarna kommer att minska lagens tolkningsberoende och förbättra konsumenternas ställning. Avvikande åsikter fanns om förslaget om resenärers rätt att ställa in resor. Enligt förslaget skulle bestämmelserna bli delvis dispositiva. Företrädarna för näringslivet var för en bredare avtalsfrihet än vad som

föreslogs. I föreliggande proposition har bestämmelserna hållits kvar oförändrade eftersom det har ansetts vara en skälig lösning med hänsyn till bägge parter.

I utlåtandena förde man också fram några anmärkningar som gällde bl.a. definitionen av paketresa och vissa detaljer i researrangörers informationsskyldighet. Under den fortsatta beredningen har man försökt beakta anmärkningarna i den utsträckning det varit möjligt.

6 Samband med andra propositioner

Meningen är att en regeringsproposition med förslag till lag om paketreserörelser och lag om ändring av 30 kap. i strafflagen ska överlämnas till riksdagen samtidigt med denna proposition. I den propositionen föreslås det att lagen om paketreserörelser ska ersättas av en ny lag med samma namn. Meningen är att lagen ska innehålla näringsrättslig reglering av rätten att idka paketreserörelse, särskilt bestämmelser om registrering av dem som idkar paketreserörelse och om ställande av säkerhet i händelse av eventuell insolvens.

Propositionerna är knutna till varandra eftersom begreppet paketresa som definieras i lagen om paketresor kommer att vara centralt också för tillämpningsområdet för lagen om paketreserörelser. Av denna anledning bör de i propositionen föreslagna lagarna behandlas och sättas i kraft samtidigt.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

2 §. Paketresa. I paragrafen definieras begreppet paketresa som är centralt för tillämpningen av lagen. Inga ändringar föreslås i 1 mom. Utmärkande för en paketresa ska fortsättningsvis vara att den är en kombination av minst två av de tjänster som nämns i momentet och att kombinationen är ordnad i förväg och bjuds ut till ett gemensamt pris. Detta är också förenligt med artikel 2.1 i direktivet.

I 2 mom. föreslås ändringar för att klargöra vad som avses med ordnad i förväg. Enligt momentet anses en kombination av tjänster vara ordnad i förväg om en näringsidkare planerar och sammanställer den innan avtal ingås eller när avtalet ingås, antingen på eget initiativ eller på initiativ av en resenär eller en grupp av resenärer i enlighet med deras önskemål. Skrivningen beaktar EG-domstolens förhandsavgörande om tolkningen av begreppen "resepaket" och "i förväg ordnad kombination" som används i direktivet. (mål C—400/00 som beskrivs i avsnitt 2.2).

Utmärkande för en i förväg ordnad kombination är att en näringsidkare — i praktiken researrangören — sammanställer ett färdigt paket av tjänster senast när avtal ingås. I förväg ordnade betraktas sålunda också s.k. skräddarsydda paket i enlighet med det nämnda domstolsavgörandet. I förväg ordnade är också de "flyg+hotell"-paket som erbjuds av resebyråer på internet, eftersom dessa paket är färdigt sammanställda redan innan avtal ingås.

Enligt momentet betraktas en kombination inte som i förväg ordnad om resenären eller gruppen av resenärer själva planerar och sammanställer den av olika till buds stående delar. Att resenärerna på egen hand gör ett paket av tjänster som avses i bestämmelsen, betyder inte att det blir fråga om en paketresa, inte ens i det fall att de använder sig av olika alternativ eller bokningssystem som en näringsidkare erbjuder. En förutsättning är dock att resenären fritt får välja och reservera en enskild tjänst eller flera enskilda tjänster

och att dessa tjänster prissätts var för sig och vid behov även kan betalas skilt. Dessutom krävs det att tjänsterna inte är knutna till varandra enligt avtalstidpunkt, tidpunkt för tillhandahållandet eller på något annat sätt. Det ska vara faktiskt möjligt att köpa tjänsterna som enskilda och av varandra oberoende prestationer.

Separata resetjänster skaffas numera särskilt på webben, men för tillämpningen av bestämmelserna saknar det betydelse hur och i vilket medium tjänsterna finns att tillgå. Tjänsterna kan förutom på webben också erbjudas t.ex. i broschyrer, per telefon eller personligen i affärsutrymmen. Det saknar också betydelse om tjänsten betalas direkt till producenten eller eventuellt via en resebyrå. Tillämpningen påverkas inte heller i större grad av producenternas eventuella samarbetsavtal som kan innebära att priserna varierar beroende av hur och via vem reservationerna görs.

I 3 mom. klargör begreppet gemensamt pris. I praktiken har det förekommit oklarheter till följd av bestämmelsen i andra stycket i artikel 2.1 i direktivet. Enligt bestämmelsen befrias arrangören eller återförsäljaren inte från skyldigheterna enligt direktivet på grund av att olika delar i samma resepaket debiteras separat. I 3 mom. har bestämmelsen kompletterats så att det är fråga om gemensamt pris endast om det inte är möjligt att köpa kombinationens delar separat till det pris som gäller inom paketet. Om det går att köpa delarna separat och enskilt till det angivna priset, är det inte fråga om ett sådant gemensamt pris som avses i 1 mom. eller ett sådant totalpris som avses i artikel 2.1 i direktivet.

Utmärkande för en paketresa är alltså att de väsentliga delarna i en kombination — transport och inkvartering — är de mest typiska — bjuds ut och skaffas tillsammans, samtidigt och till ett totalpris. Ett enda avtal täcker sålunda alla viktiga tjänster, och prestationerna enligt avtalet fullgörs vid en och samma tidpunkt.

Enligt det tillägg som föreslås till 4 mom. betraktas även inkvartering i familj som in-

kvartering. Av detta följer att de s.k. elevutbytesresorna kommer att omfattas av lagens tillämpningsområde, vilket inte gäller enligt direktivet. Ändringen gör tillämpningen av lagen klarare också i sådana fall där inkvartering i familj används.

3 §. Övriga definitioner. Definitionen av researrangör i 1 mom. preciseras så att även den betraktas som researrangör som för egen räkning bjuder ut paketresor som arrangeras av någon annan. I dagens läge jämföras dessa näringsidkare med researrangörer med stöd av 2 § 2 mom. i lagen om paketreserörelser. Rättsläget ändras inte i sak, men ändringen behövs för att förenhetliga definitionerna.

Det nya 2 mom. innehåller en definition av reseförmedlare. Definitionen motsvarar definitionen i 2 § 1 mom. 3 punkten i lagen om paketreserörelser. Också denna ändring följer av behovet av att förenhetliga definitionerna som gäller paketresor.

Paragrafens 3 mom. är detsamma som 2 mom. i den nuvarande paragrafen.

5 §. Reseförmedlares ansvar. Ändringarna av paragrafens rubrik och 1 mom. är av teknisk natur och föranleds av att begreppet reseförmedlare tas i bruk.

6 §. Broschyr om resan. Det föreslås att uppgifterna om researrangören, om den tid som en broschyr är i kraft och om uppgifterna om resan, vilka i dagens läge ingår i 2 § 1 mom. respektive 5 § i förordningen om de uppgifter som skall ges om paketresor, ska skrivas in i 1 mom.

Punkterna 1–6 i momentet motsvarar kraven i 5 § 1–7 punkten i den nuvarande förordningen.

Punkt 7 som i huvudsak är densamma som 5 § 8 punkten i förordningen föreslås preciserad för att mer exakt motsvara artikel 4.1 a i direktivet. Enligt direktivet ska endast allmän information lämnas om resehandlingar och hälsokrav och ett tillägg som motsvarar denna precisering föreslås. Den nuvarande bestämmelsen i förordningen har en striktare skrivning och kan tolkas så att mer detaljerad information ska finnas i broschyren om de krav som i staterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet gäller i fråga om hälsoformaliteter och resehandlingar.

Punkt 8 motsvarar 5 § 9 punkten i förordningen, men den har kompletterats med rese-

arrangörens skyldighet att särskilt nämna behovet av att med frivilliga reseförsäkringar täcka utgifter som föranleds av person- och saksador och avbokning. Kompletteringen som gäller avgifter vid inställd resa följer av den föreslagna ändringen av 15 § enligt vilken researrangören i sina avtalsvillkor ska kunna begränsa resenärernas rätt att frånträda avtal. Researrangören ska i samband med att information lämnas om försäkringar fästa resenärernas uppmärksamhet på att de försäkringar som står till buds kan ha olika täckning.

Punkt 9 motsvarar 5 § 10 punkten i förordningen.

Punkt 10 är ny. Enligt punkten ska det i broschyren nämnas om researrangören eller reseförmedlaren har ställt i 9 § i lagen om paketreserörelser avsedd säkerhet och anges om säkerheten täcker den resa som bjuds ut.

Enligt punkten ska det också anges enligt vilken stats lag säkerheten har ställts. Till denna del hör förslaget samman med revideringen av lagen om paketreserörelser. Enligt gällande lag ska en förmedlare som agerar för en sådan utländsk researrangörs räkning som inte själv har ställt säkerhet enligt lagen om paketreserörelser, ställa säkerhet. I propositionen om revidering av den lagen föreslås bestämmelsen ändrad så att en reseförmedlare ska vara skyldig att ställa säkerhet endast om huvudmannen inte ställt säkerhet enligt artikel 7 i direktivet eller om huvudmannens säte finns i en stat som inte ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. I dessa fall är det viktigt att resenärerna inte bara får information om att säkerhet finns. De ska också informeras om vilket lands lag säkerheten följer.

6 a §. Avtalsvillkor. Bestämmelserna i 1 mom. om skyldigheten att offentliggöra avtalsvillkoren i en broschyr eller att hålla dem skriftligt tillgängliga för resenären på något annat sätt bygger på gällande 6 § 1 mom. och 3 och 7 § i förordningen. Nytt är att villkoren också får hållas tillgängliga i elektronisk form så att resenären kan spara och reproducera dem i oförändrad lydelse. Till denna del motsvarar bestämmelsen 9 § i lagen om tillhandahållande av informationsomhållningstjänster. Resenärerna ska alltså ha faktiska möjligheter att ladda ner även e-villkor i den

form de hade när avtalet ingicks och spara dem för att, om det behövs, kunna återropa dem.

Elektroniska avtalsvillkor kan översändas till resenärerna t.ex. med e-post. Kravet kan också uppfyllas på webbsidor t.ex. så att programmet ber resenärerna spara och skriva ut avtalsvillkoren innan avtal ingås. Såväl standardvillkoren som enskilt avtalade villkor ska kunna sparas och skrivas ut.

Paragrafens 2 mom. motsvarar 4 § i förordningen.

6 b §. Förhandsinformationens och villkorens bindande verkan. Bestämmelserna i gällande 6 § 2 mom. om bindande verkan hos avtalsvillkor och hos övriga uppgifter som ingår i en broschyr har förts över till denna paragraf. Bestämmelserna har dock precisrats så att de är tillämpliga också på andra villkor och uppgifter än sådana som finns i en broschyr. Utgångspunkten är alltså att alla avtalsvillkor och andra uppgifter som i förväg lämnats skriftligen eller i elektronisk form är bindande.

7 §. Uppgifter som ska lämnas innan ett avtal ingås. Paragrafens 1 mom. motsvarar i princip gällande moment, men det har skrivits på ett annat sätt. I stället för de särskilt nämnda omständigheter som enligt gällande moment ska meddelas resenärerna hänvisas det till 6 och 6 a § i det nya momentet. I de föreslagna 6 och 6 a § ingår den gällande förordningens mer detaljerade krav. Nytt är att avtalsvillkoren också får lämnas på elektronisk väg på samma sätt som i 6 a § 1 mom., dvs. så att resenären kan spara och reproducera dem i oförändrad form. Nytt är också det att inte bara avtalsvillkoren utan också informationen om säkerhet enligt 6 § 10 punkten ska lämnas skriftligt eller i varaktig elektronisk form.

Paragrafens 2 mom. motsvarar i sak det gällande momentet, men även här har man tagit med möjligheten att överlämna avtalsvillkoren i elektronisk form.

8 §. Annan information som ska ges före avresa. Till 1 mom. har fogats den skyldighet för researrangören som för närvarande ingår i 8 § i förordningen, dvs. att för resenärerna påpeka att de eventuellt är skyldiga att på resmålet kontrollera uppgifterna om hemresan.

Det nya 2 mom. motsvarar 9 § i förordningen och det nya 3 mom. motsvarar 10 § i förordningen.

Bestämmelserna i 4 mom. är helt nya. De gäller researrangörers skyldighet att peka på eventuella särskilda risker med resan, t.ex. risker som följer av instabila politiska förhållanden eller faran för naturkatastrofer. Enligt momentet ska arrangörerna också lyfta fram resenärernas eget ansvar för den personliga säkerheten, behovet av försäkringar och det faktum att utomlands är det i första hand myndigheterna i respektive land som svarar för personsäkerheten. I praktiken bör arrangörerna bl.a. informera resenärerna om de resemiddelanden som utrikesministeriet lägger ut på sina webbsidor. På dessa finns information om säkerhetsläget i olika länder samt anvisningar och rekommendationer som riktar sig till resenärer.

15 §. Resenärs rätt att frånträda avtal. Det föreslås att 1 mom. 3 punkten ska ändras. Huvudregeln i punkt 3, första meningen om resenärs rätt att frånträda ett avtal har formulerats om, men är i sak densamma som i gällande punkt. En resenär ska ha rätt att ställa in en resa om han eller hon är förhindrad att delta till följd av en oväntad och allvarlig händelse och det därför finns vägande skäl att frånträda avtalet.

Enligt det nya 2 mom. ska det dock vara möjligt att i avtalsvillkoren begränsa resenärs rätt att frånträda avtal. En begränsning är tillåten om kostnaderna för en inställd resa helt eller delvis ska bäras av researrangören till följd av att resan inte går att sälja till någon annan på grund av resans egenart, speciella karaktär eller något annat motsvarande skäl med samma innebörd.

För att använda villkoret som begränsar rätten att frånträda avtal ska komma i fråga förutsätts det alltså, för det första att åtminstone de flesta kostnaderna i sådana fall bärs av researrangören. Om en arrangör på grund av en avbokning t.ex. inte blir tvungen att fylla sina avtalsförpliktelser gentemot underleverantörerna, får arrangören inte några sådana kostnader som avses i punkt 3 och begränsningsvillkoret kan följaktligen inte åberopas. I punkten förutsätts det dessutom att resan är speciell och att det på grund av dess särdrag inte går att sälja den till någon annan.

Begränsningar av rätten att frånträda avtal får sålunda inte tas in i villkoren för t.ex. vanliga sällskapsresor som bjuds ut till allmänheten.

Begränsningsvillkoret får användas t.ex. i sådana fall där en resa ordnas särskilt för en bestämd grupp av resenärer eller för en enskild resenär. Förutom gruppresor kan t.ex. många affärsresor, bl.a. resor till mässor, vara resor av denna typ. På grund av en resas speciella karaktär kan avbokningsrätten begränsas, t.ex. om det i resan ingår särskilda och dyra tjänster som arrangören har blivit tvungen att betala och det är omöjligt att få tillbaka de utgifter som lagts ut.

Rätten att frånträda avtal får begränsas t.ex. tidsmässigt genom att i villkoren fastställa en tidsgräns efter vilken rätten inte längre gäller. I avtalsvillkoren får man också precisera eller begränsa orsakerna som ger rätt att ställa in en resa. Man får också bestämma att ett villkor för avbokning är att researrangören får en större ersättning än den avbokningsersättning som fastställs i lag. Av särskilda skäl ska det också vara möjligt att utesluta rätten till avbokning helt. Ett sådant villkor kan vara motiverat i sådana fall där tiden mellan avtalet om researrangemangen och avresan är mycket kort.

Paragrafens 3 mom. är detsamma som nuvarande 2 mom.

Till det nya 4 mom. har fogats bestämmelsen i gällande 1 mom. 3 punkten om en rättsinnehavares rätt att frånträda ett avtal om en resenär avlider före avresa. Enligt momentet tillämpas 1 mom. 3 punkten och 2 och 3 mom. på rättsinnehavarens rätt att frånträda avtal. Rättsinnehavares avbokningsrätt får sålunda begränsas i avtalsvillko-

ren på samma villkor som resenärers avbokningsrätt.

18 §. Reklamation. Enligt det föreslagna tillägget till 1 mom. får resenärer göra reklamation också till den näringsidkare som en researrangör anlitat och i vars prestation det har framkommit fel. En resenär får sålunda utan att förlora sin reklamationsrätt anmäla t.ex. brister i hotellet till den som upprätthåller hotellet och fel i transporter till transportföretaget.

Ändringen har praktiska orsaker. Researrangörerna har inte alltid någon representant på resmålet eller så kan det vara svårt att få tag i representanten. Det kan också vara svårt för resenärerna att förstå att en reklamation i god tid till den som producerade tjänsten inte är tillräckligt. Dessutom har i regel det företag som felet finns hos de bästa möjligheterna att snarast avhjälpa felet efter reklamationen.

2 Ikraftträdande

De föreslagna ändringarna innebär att researrangörerna måste förnya sina resebroschyrer och se över vissa delar av sina avtalsvillkor. Därför bör det finnas en skälig övergångstid på ca sex månader mellan stadfästelsen av lagen och ikraftträdandet.

Det är meningen att den föreslagna lagen ska tillämpas på avtal som ingås efter ikraftträdandet. Lagen har sålunda ingen retroaktiv verkan på avtalsförhållanden.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av lagen om paktresor

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 28 november 1994 om paktresor (1079/1994) 2 och 3 §, rubriken för 5 § och 5 § 1 mom., 6—8 och 15 § samt 18 § 1 mom. och
fogas till lagen nya 6 a och 6 b § som följer:

2 §

Paktresa

Med *paktresa* avses i denna lag en i förväg ordnad kombination av tjänster som bjuds ut till ett gemensamt pris och som består av åtminstone

- 1) transport och inkvartering, eller
- 2) transport eller inkvartering samt dessutom en annan turistservice som är väsentlig med hänsyn till helheten. Som en här avsedd service betraktas inte tjänster som är förknippade med transport eller inkvartering, exempelvis arrangemang i anknytning till måltider, tidsfördriv eller sammanträden eller andra motsvarande tjänster som inte i avgörande grad påverkar helhetens innehåll och pris.

En kombination som avses i 1 mom. anses vara ordnad i förväg, om en näringsidkare planerar och sammanställer den innan avtal ingås eller när avtal ingås, antingen på eget initiativ eller på initiativ av en resenär eller en grupp av resenärer i enlighet med deras önskemål. En kombination betraktas inte som ordnad i förväg om resenären eller gruppen av resenärer själva planerar och sammanställer en kombination av olika till buds stående delar. En sådan kombination betraktas inte

som en paktresor även om olika alternativ som en näringsidkare lägger fram eller bokningssystem som näringsidkaren bjuder ut används för att sammanställa kombinationen.

Det anses att en kombination enligt 1 mom. bjuds ut till ett gemensamt pris, även om de olika delarna prissätts eller faktureras separat, om det inte är möjligt att köpa delarna separat till det pris som gäller inom kombinationen.

Som inkvartering enligt 1 mom. betraktas även inkvartering i familj. Som inkvartering betraktas inte inkvartering i ett fordon i anslutning till en transport.

3 §

Övriga definitioner

Med *researrangör* avses i denna lag den som planerar och genomför paktresor och som bjuder ut dem antingen själv eller genom förmedling av en annan näringsidkare eller som för egen räkning bjuder ut paktresor som arrangeras av någon annan.

Med *reseförmedlare* avses den som för en researrangörs räkning förmedlar avtal om paktresor.

Med *resenär* avses den som har ingått ett avtal om en paktresor med en researrangör

eller med en reseförmedlare eller som har rätt att delta i en resa med stöd av ett avtal som någon annan person eller en sammanslutning ingått med researrangören eller reseförmedlaren.

5 §

Reseförmedlares ansvar

En reseförmedlare ansvarar på samma sätt som researrangören för information som ges till resenärerna och för att avtalet uppfylls. Detta ansvar bortfaller emellertid, om reseförmedlaren handlar för en sådan arrangörs räkning som har ett driftställe i Finland och om resenären då avtalet ingås är medveten om detta och om hur denna omständighet påverkar hans eller hennes rättigheter.

6 §

Broschyr om resan

Om en broschyr tillhandahålls resenärerna ska i den anges den tid som broschyren är i kraft, researrangörens namn och kontaktuppgifter samt följande uppgifter om resan:

1) resans pris, de tjänster som ingår i priset, avgifter som eventuellt debiteras separat och betalningsvillkoren,

2) resmålet eller resmålen och resrutten för en rundresa,

3) resans längd i dagar eller veckor och i fråga om rundresor också tiderna för uppehållen på olika orter,

4) dag och ort för avresan och hemresan,

5) transportmedel, transportens art, såsom reguljär- eller charterflyg, resklass och preliminära tidtabeller,

6) inkvarteringens art och var den är belägen, klassificering enligt de regler som gäller för den stat som utgör resans mål eller annan beskrivning av standarden, samt övriga utmärkande drag, såsom de tjänster som står till förfogande och rummets eller lägenhetens typ och utrustningsnivå,

7) allmän information om resehandlingar som medborgare i staterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet behöver, information om hur lång tid det i regel tar att få

dessa handlingar och information om de hälsobestämmelser som gäller för resan och under vistelsen,

8) behovet av en frivillig reseförsäkring för att täcka utgifter för person- och sakskador och utgifter som uppstår om resan ställs in,

9) huruvida det krävs ett visst minimiantal deltagare för att resan skall genomföras och tidpunkten då det senast meddelas att resan kommer att ställas in till följd av för få deltagare,

10) huruvida researrangören eller reseförmedlaren ställt säkerhet enligt 9 § i lagen om paketreserörelser (/), information om enligt vilken stats lag säkerheten ställts samt huruvida säkerheten täcker den resa som bjuds ut.

6 a §

Avtalsvillkor

De villkor som tillämpas på reseavtal ska ingå i en broschyr eller finnas tillgängliga för resenärerna på annat sätt i skriftlig eller elektronisk form så att resenärerna kan spara och återge dem i oförändrad lydelse. I broschyren ska härvid hänvisas till tillämpliga villkor samt anges var de finns tillgängliga eller, i det fall att de har publicerats i någon annan av researrangörens broschyrer, var de är publicerade.

I avtalsvillkoren ska anges resenärernas rättigheter och skyldigheter enligt 10, 15 och 18 §. Dessutom ska det anges när ett för resenären bindande avtal uppkommer enligt lag eller enligt avtalsvillkoren.

6 b §

Förhandsinformationens och villkorens bindande verkan

Avtalsvillkor och andra uppgifter som har lämnats på förhand i en broschyr eller på annat sätt i skriftlig eller elektronisk form är bindande för researrangören. Villkoren och övriga uppgifter får dock ändras, om researrangören uttryckligen har förbehållit sig rätten till ändringar och tydligt underrättat resenärerna om ändringen innan ett avtal ingås

eller om parterna senare har avtalat om ändringen.

7 §

Uppgifter som ska lämnas innan ett avtal ingås

Researrangören ska se till att resenärerna innan ett avtal ingås får den information som avses i 6 § och de avtalsvillkor som avses i 6 a §. Avtalsvillkoren samt den information som avses i 6 § 10 punkten ska lämnas skriftligen eller i sådan varaktig elektronisk form som avses i 6 a § 1 mom.

Om ett avtal ingås strax före en resa och om det därför skulle vara oskäligt besvärligt att lämna avtalsvillkoren skriftligen eller elektroniskt i varaktig form, kan uppgifterna om villkoren lämnas resenären på något annat lämpligt sätt.

8 §

Annan information som ska ges före avresa

Researrangören ska i god tid före avresa lämna resenärerna information om transporter och tidtabell samt göra dem uppmärksamma på att de eventuellt är skyldiga att på resmålet kontrollera uppgifterna om hemresan. Dessutom ska resenärerna ges andra nödvändiga uppgifter, så som anvisningar i händelse av sjukdom, olycksfall eller någon annan motsvarande omständighet.

Om researrangören inte har personal som i enlighet med 16 § kan bistå resenärerna på resmålet, ska researrangören till resenärerna lämna namn och kontaktuppgifter på sin eller reseförmedlarens lokala representant eller motsvarande uppgifter om lokala organ som resenärerna kan kontakta när de behöver hjälp. Om sådana representanter eller organ inte finns, ska resenärerna meddelas hur de vid behov kan få kontakt med researrangören eller förmedlaren.

Om en minderårig deltar i en resa utan vårdnadshavare, ska researrangören lämna barnets vårdnadshavare uppgifter om hur direktkontakt kan fås med den minderåriga eller med den som ansvarar för honom eller henne på resmålet.

Researrangören ska påpeka eventuella särskilda risker som resan kan innebära för resenärerna och även göra dem uppmärksamma på deras eget ansvar för den personliga säkerheten och behovet av försäkringar. Researrangören ska även informera resenärerna om att det utomlands är myndigheterna i respektive land som i första hand svarar för personsäkerheten.

15 §

Resenärers rätt att frånträda avtal

En resenär har rätt att frånträda avtal, om

1) resenären har grundad anledning att tro att resan inte kan genomföras på avtalat sätt till följd av en situation som avses i 12 § 1 mom. eller så att resenärens liv eller hälsa inte äventyras,

2) researrangören väsentligt höjt priset på resan i enlighet med 14 § eller med stöd av avtalsvillkoren gjort andra väsentliga ändringar i avtalet, eller

3) resenären är förhindrad att delta i resan till följd av en oväntad och allvarlig händelse och det därför finns ett vägande skäl att frånträda avtalet.

Resenärens rätt att frånträda ett avtal med stöd av 1 mom. 3 punkten kan begränsas i avtalsvillkoren, om kostnaderna för en inställd resa ska bäras helt eller huvudsakligen av researrangören till följd av att resan inte går att sälja till någon annan på grund av resans egenart, speciella karaktär eller något annat motsvarande skäl med samma innebörd.

Researrangören ska utan dröjsmål informeras om frånträdan. Om avtalet frånträds enligt 1 mom. 3 punkten ska dessutom den händelse som hindrat deltagandet i resan redovisas på ett tillförlitligt sätt. Arrangören ska utan dröjsmål återbetala det belopp som resenären betalat. Om avtalet frånträds enligt 1 mom. 3 punkten, har arrangören rätt till skälig ersättning för de nödvändiga åtgärder som frånträdan förorsakat.

Om en resenär avlider före avresa, gäller bestämmelserna i 1 mom. 3 punkten och 2 och 3 mom. i fråga om rättsinnehavarnas rätt att frånträda avtalet.

18 §

Reklamation

Resenärer får inte åberopa fel, om de inte underrättar researrangören om felet inom skälig tid efter det att de har märkt eller borde ha märkt felet. En reklamation får också göras till en näringsidkare som researrangö-

ren har anlitat och i vars prestation det har framkommit fel.

Denna lag träder i kraft den 20 .
På avtal som ingicks innan denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

Helsingfors den 12 juni 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Tuija Brax*

Lag

om ändring av lagen om paketresor

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 28 november 1994 om paketresor (1079/1994) 2 och 3 §, rubriken för 5 § och 5 § 1 mom., 6—8 och 15 § samt 18 § 1 mom. och
fogas till lagen nya 6 a och 6 b § som följer:

Gällande lydelse

2 §

Paketresa

Med paketresa avses i denna lag en i förväg ordnad kombination av tjänster som bjuds ut till ett gemensamt pris och som består av åtminstone

- 1) transport och inkvartering, eller
- 2) transport eller inkvartering samt dessutom en annan turisttjänst som är väsentlig med hänsyn till helheten. Såsom en här avsedd tjänst betraktas inte tjänster som är förknippade med transport eller inkvartering, exempelvis arrangemang i anknytning till måltider, tidsfördriv eller sammanträden eller andra motsvarande tjänster som inte i avgörande grad påverkar helhetens innehåll och pris.

En kombination som avses i 1 mom. anses vara ordnad i förväg, om en näringsidkare har planerat och sammanställt den färdigt eller om kombinationen, när avtalet ingås, kan sammanställas av alternativa delar som en näringsidkare planerat i förväg. En kombination anses vara en paketresa även om dess olika delar prissätts eller faktureras separat.

Föreslagen lydelse

2 §

Paketresa

Med paketresa avses i denna lag en i förväg ordnad kombination av tjänster som bjuds ut till ett gemensamt pris och som består av åtminstone

- 1) transport och inkvartering, eller
- 2) transport eller inkvartering samt dessutom en annan turisttjänst som är väsentlig med hänsyn till helheten. Som en här avsedd tjänst betraktas inte tjänster som är förknippade med transport eller inkvartering, exempelvis arrangemang i anknytning till måltider, tidsfördriv eller sammanträden eller andra motsvarande tjänster som inte i avgörande grad påverkar helhetens innehåll och pris.

En kombination som avses i 1 mom. anses vara ordnad i förväg, om en näringsidkare *planerar och sammanställer den innan avtal ingås eller när avtal ingås, antingen på eget initiativ eller på initiativ av en resenär eller en grupp av resenärer i enlighet med deras önskemål. En kombination betraktas inte som ordnad i förväg om resenären eller gruppen av resenärer själva planerar och sammanställer en kombination av olika till buds stå-*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Såsom ovan i 1 mom. nämnd inkvartering betraktas inte inkvartering i ett fordon i anslutning till en transport.

ende delar. En sådan kombination betraktas inte som en paketresa även om olika alternativ som en näringsidkare lägger fram eller bokningssystem som näringsidkaren bjuder ut används för att sammanställa kombinationen.

Det anses att en kombination enligt 1 mom. bjuds ut till ett gemensamt pris, även om de olika delarna prissätts eller faktureras separat, om det inte är möjligt att köpa delarna separat till det pris som gäller inom kombinationen.

Som inkvartering enligt 1 mom. betraktas även inkvartering i familj. Som inkvartering betraktas inte inkvartering i ett fordon i anslutning till en transport.

3 §

Övriga definitioner

Med researrangör avses i denna lag den som planerar och genomför paketresor och som bjuder ut dem antingen själv eller genom förmedling av en annan näringsidkare.

Med resenär avses den som har ingått ett avtal om en paketresa med en researrangör eller med en förmedlare eller som har rätt att delta i resan med stöd av ett avtal som någon annan person eller en sammanslutning ingått med researrangören eller förmedlaren.

5 §

Förmedlares ansvar

En näringsidkare som har förmedlat en paketresa ansvarar på samma sätt som researrangören för information som givits till resenären och för uppfyllandet av avtalet. Detta ansvar bortfaller emellertid, om förmedlaren handlar för en sådan arrangörs räkning som har ett driftställe i Finland och om resenären då han ingick avtalet är medveten om detta

3 §

Övriga definitioner

Med researrangör avses i denna lag den som planerar och genomför paketresor och som bjuder ut dem antingen själv eller genom förmedling av en annan näringsidkare eller som för egen räkning bjuder ut paketresor som arrangeras av någon annan.

Med reseförmedlare avses den som för en researrangörs räkning förmedlar avtal om paketresor.

Med resenär avses den som har ingått ett avtal om en paketresa med en researrangör eller med en reseförmedlare eller som har rätt att delta i en resa med stöd av ett avtal som någon annan person eller en sammanslutning ingått med researrangören eller reseförmedlaren.

5 §

Reseförmedlares ansvar

En reseförmedlare ansvarar på samma sätt som researrangören för information som ges till resenärerna och för att avtalet uppfylls. Detta ansvar bortfaller emellertid, om reseförmedlaren handlar för en sådan arrangörs räkning som har ett driftställe i Finland och om resenären då avtalet ingås är medveten om detta och om hur denna omständighet på-

och om hur denna omständighet inverkar på hans rättigheter.

verkar hans eller hennes rättigheter.

6 §

Broschyr om resan

Om en broschyr tillhandahålls resenärerna skall i den anges de allmänna villkor som gäller reseavtalet och den information som är väsentlig för resan.

6 §

Broschyr om resan

Om en broschyr tillhandahålls resenärerna ska i den anges den tid som broschyren är i kraft, researrangörens namn och kontaktuppgifter samt följande uppgifter om resan:

1) resans pris, de tjänster som ingår i priset, avgifter som eventuellt debiteras separat och betalningsvillkoren,

2) resmålet eller resmålen och resrutten för en rundresa,

3) resans längd i dagar eller veckor och i fråga om rundresor också tiderna för uppehållen på olika orter,

4) dag och ort för avresan och hemresan,

5) transportmedel, transportens art, såsom reguljär- eller charterflyg, resklass och preliminära tidtabeller,

6) inkvarteringens art och var den är belägen, klassificering enligt de regler som gäller för den stat som utgör resans mål eller annan beskrivning av standarden, samt övriga utmärkande drag, såsom de tjänster som står till förfogande och rummets eller lägenhetens typ och utrustningsnivå,

7) allmän information om resehandlingar som medborgare i staterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet behöver, information om hur lång tid det i regel tar att få dessa handlingar och information om de hälsobestämmelser som gäller för resan och under vistelsen,

8) behovet av en frivillig reseförsäkring för att täcka utgifter för person- och sakskador och utgifter som uppstår om resan ställs in,

9) huruvida det krävs ett visst minimiantal deltagare för att resan skall genomföras och tidpunkten då det senast meddelas att resan kommer att ställas in till följd av för få deltagare,

10) huruvida researrangören eller resefömedlaren ställt säkerhet enligt 9 § i lagen om paketreseerörelser (/), information om enligt vilken stats lag säkerheten ställts samt huruvida säkerheten täcker den resa som

bjuds ut.

Avtalsvillkoren och de övriga uppgifterna i broschyren är bindande för researrangören. Villkoren och de övriga uppgifterna får emellertid ändras, om arrangören i sin broschyr har förbehållit sig rätten till ändringar och han på ett tydligt sätt meddelat resenären ändringen innan avtalet har ingåtts eller om parterna senare har avtalat om ändringen.

Närmare stadganden om utarbetande av broschyrer och om de avtalsvillkor och övriga uppgifter som skall anges i dem kan utfärdas genom förordning.

6 a §

Avtalsvillkor

De villkor som tillämpas på reseavtal ska ingå i en broschyr eller finnas tillgängliga för resenärerna på annat sätt i skriftlig eller elektronisk form så att resenärerna kan spara och återge dem i oförändrad lydelse. I broschyren ska härvid hänvisas till tillämpliga villkor samt anges var de finns tillgängliga eller, i det fall att de har publicerats i någon annan av researrangörens broschyrer, var de är publicerade.

I avtalsvillkoren ska anges resenärernas rättigheter och skyldigheter enligt 10, 15 och 18 §. Dessutom ska det anges när ett för resenären bindande avtal uppkommer enligt lag eller enligt avtalsvillkoren.

6 b §

Förhandsinformationens och villkorens bindande verkan

Avtalsvillkor och andra uppgifter som har lämnats på förhand i en broschyr eller på annat sätt i skriftlig eller elektronisk form är bindande för researrangören. Villkoren och övriga uppgifter får dock ändras, om researrangören uttryckligen har förbehållit sig rätten till ändringar och tydligt underrättat resenärerna om ändringen innan ett avtal ingås eller om parterna senare har avtalat om ändringen.

7 §

Uppgifter som skall lämnas innan ett avtal ingås

Researrangören skall innan ett avtal ingås lämna resenären uppgifter om resans innehåll, behövliga resedokument, hälsoföreskrifter beträffande resan och vistelsen samt om de villkor som tillämpas på avtalet. Avtalsvillkoren skall ges resenären skriftligen, om inte villkoren har publicerats i en broschyr som resenären har tillgång till.

Om ett avtal ingås strax före resan och om det därför vore oskäligt besvärligt att lämna avtalsvillkoren skriftligen, kan uppgifterna om villkoren lämnas resenären på något annat lämpligt sätt.

Närmare stadganden om vilka uppgifter som skall lämnas resenären innan avtalet ingås kan utfärdas genom förordning.

8 §

Annan information som skall ges före avresan

Researrangören skall i god tid före avresan lämna resenären information om transporter och tidtabellen för dem. Dessutom skall resenären ges andra nödvändiga uppgifter så som anvisningar i händelse av sjukdom, olycksfall eller någon annan motsvarande omständighet.

Närmare stadganden om den information som resenären skall ges före resan kan utfärdas genom förordning.

7 §

*Uppgifter som **ska** lämnas innan ett avtal ingås*

Researrangören ska se till att resenärerna innan ett avtal ingås får den information som avses i 6 § och de avtalsvillkor som avses i 6 a §. Avtalsvillkoren samt den information som avses i 6 § 10 punkten ska lämnas skriftligen eller i sådan varaktig elektronisk form som avses i 6 a § 1 mom.

Om ett avtal ingås strax före en resa och om det därför skulle vara oskäligt besvärligt att lämna avtalsvillkoren skriftligen eller elektroniskt i varaktig form, kan uppgifterna om villkoren lämnas resenären på något annat lämpligt sätt.

8 §

*Annan information som **ska** ges före **avresa***

Researrangören ska i god tid före avresa lämna resenärerna information om transporter och tidtabell samt göra dem uppmärksamma på att de eventuellt är skyldiga att på resmålet kontrollera uppgifterna om hemresan. Dessutom ska resenärerna ges andra nödvändiga uppgifter, så som anvisningar i händelse av sjukdom, olycksfall eller någon annan motsvarande omständighet.

Om researrangören inte har personal som i enlighet med 16 § kan bistå resenärerna på resmålet, ska researrangören till resenärerna lämna namn och kontaktuppgifter på sin eller reseförmedlarens lokala representant eller motsvarande uppgifter om lokala organ som resenärerna kan kontakta när de behöver hjälp. Om sådana representanter eller organ inte finns, ska resenärerna meddelas hur de vid behov kan få kontakt med researrangören eller förmedlaren.

Om en minderårig deltar i en resa utan vårdnadshavare, ska researrangören lämna barnets vårdnadshavare uppgifter om hur di-

rekthet kan fås med den minderåriga eller med den som ansvarar för honom eller henne på resmålet.

Researrangören ska påpeka eventuella särskilda risker som resan kan innebära för resenärerna och även göra dem uppmärksamma på deras eget ansvar för den personliga säkerheten och behovet av försäkringar. Researrangören ska även informera resenärerna om att det utomlands är myndigheterna i respektive land som i första hand svarar för personsäkerheten.

15 §

Resenärens rätt att frånträda avtalet

Resenären har rätt att frånträda avtalet, om
1) han har grundad anledning att tro att resan inte till följd av en situation som avses i 12 § 1 mom. kan genomföras på avtalat sätt eller så att hans liv eller hälsa inte äventyras,

2) researrangören enligt 14 § väsentligt höjt priset på resan eller med stöd av avtalsvillkoren gjort andra väsentliga ändringar i avtalet, eller

3) resenären har drabbats av en oväntad och allvarlig händelse och det skulle vara oskäligt att kräva att han deltar i resan; om resenären avlider före avresan, har hans rättsinnehavare rätt att frånträda avtalet.

Researrangören skall utan dröjsmål informeras om frånträddandet. Om avtalet frånträds enligt 1 mom. 3 punkten skall dessutom framställas tillförlitlig utredning om den händelse som hindrat deltagandet i resan. Arrangören skall utan dröjsmål lämna tillbaka de betalningar som resenären erlagt. Om avtalet frånträds enligt 1 mom. 3 punkten, får arrangören uppbära en skälig ersättning för de nödvändiga åtgärder som föranletts av från-

15 §

Resenärers rätt att frånträda avtal

En resenär har rätt att frånträda avtal, om
1) resenären har grundad anledning att tro att resan inte kan genomföras på avtalat sätt till följd av en situation som avses i 12 § 1 mom. eller så att resenärens liv eller hälsa inte äventyras,

2) researrangören väsentligt höjt priset på resan i enlighet med 14 § eller med stöd av avtalsvillkoren gjort andra väsentliga ändringar i avtalet, eller

3) resenären är förhindrad att delta i resan till följd av en oväntad och allvarlig händelse och det därför finns ett vägande skäl att frånträda avtalet.

Resenärens rätt att frånträda ett avtal med stöd av 1 mom. 3 punkten kan begränsas i avtalsvillkoren, om kostnaderna för en inställd resa ska bäras helt eller huvudsakligen av researrangören till följd av att resan inte går att sälja till någon annan på grund av resans egenart, speciella karaktär eller något annat motsvarande skäl med samma innebörd.

Researrangören ska utan dröjsmål informeras om frånträddandet. Om avtalet frånträds enligt 1 mom. 3 punkten ska dessutom den händelse som hindrat deltagandet i resan redovisas på ett tillförlitligt sätt. Arrangören ska utan dröjsmål återbetala det belopp som resenären betalat. Om avtalet frånträds enligt 1 mom. 3 punkten, har arrangören rätt till skälig ersättning för de nödvändiga åtgärder som frånträddandet förorsakat.

trädandet.

Om en resenär avlider före avresa, gäller bestämmelserna i 1 mom. 3 punkten och 2 och 3 mom. i fråga om rättsinnehavarnas rätt att frånträda avtalet.

18 §

Reklamation

Resenären får inte åberopa *ett* fel, om han inte underrättar researrangören om felet inom skälig tid efter att han har märkt eller borde ha märkt felet.

18 §

Reklamation

Resenärer får inte åberopa fel, om *de* inte underrättar researrangören om felet inom skälig tid efter *det* att *de* har märkt eller borde ha märkt felet. *En reklamation får också göras till en näringsidkare som researrangören har anlitat och i vars prestation det har framkommit fel.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

På avtal som ingicks innan denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.